УДК 364.63-053.6

Кузьменко К.М. *здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти 4-го року навчання спеціальності «Соціальна робота»,*
Науковий керівник: Будегай В.А. *асистент*
Національний університет біоресурсів і природокористування України (м. Київ, Україна)

СОЦІАЛЬНА ПРОФІЛАКТИКА ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА СЕРЕД МОЛОДІ

У сучасному суспільстві проблема домашнього насильства набуває все більшої актуальності, зокрема серед молоді. Освітні заклади та соціальні служби, які покликані сприяти формуванню здорових міжособистісних взаємин, дедалі частіше стикаються з проявами агресії, психологічного тиску та насильства в молодих сім'ях. Як соціально-педагогічне явище, домашнє насильство не лише деструктивно впливає на сімейні відносини, а й спричиняє глибокі психоемоційні порушення, ускладнюючи процес соціалізації та особистісного становлення молоді.

Актуальність дослідження зумовлена збільшенням кількості випадків домашнього насильства, що негативно впливає на формування здорових сімейних стосунків серед молоді. Вивчення цієї проблеми важливе для розробки ефективних механізмів профілактики та подолання домашнього насильства, а також для формування безпечного та толерантного середовища в молодих родинах. Одним із ключових завдань сучасних освітніх установ та соціальних служб є розуміння масштабів домашнього насильства та створення безпечного простору для його попередження та подолання негативних соціально-педагогічних наслідків.

Домашнє насильство набуває загрозливих масштабів серед молоді, що потребує розроблення ефективних профілактичних заходів. Попри його глобальний характер і тривалу історію вивчення, проблема залишається недостатньо дослідженою, особливо в контексті молодіжної аудиторії. В Україні науковий інтерес до цієї тематики активізувався лише у 2000-х роках. Відповідно до даних UNICEF, у 2020 році кількість випадків домашнього насильства в Україні зросла на 20%, що підтверджує необхідність посилення профілактичних стратегій та соціальних ініціатив [3].

Відповідно до Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», законодавчі норми щодо боротьби з домашнім насильством спрямовані на захист усіх членів сім'ї, незалежно від віку. Проте, молоді сім'ї потребують особливої уваги, оскільки вони часто не мають достатнього досвіду для вирішення конфліктів та побудови здорових стосунків [3].

Домашнє насильство має широкий вплив, що виходить за межі постраждалої особи, зачіпаючи всю сім'ю та соціальне середовище. Воно може спричиняти зростання напруженості в суспільстві, погіршуючи стосунки та провокуючи конфлікти. Це явище здатне формувати агресивні та ворожі моделі поведінки, які можуть негативно позначатися на подальшому розвитку особистості [1].

На думку Г. Роменського, проблема домашнього насильства є надзвичайно складною і поєднує в собі безліч взаємозалежних аспектів – соціальних, юридичних, економічних, медичних, психологічних, політичних тощо. Його мета – завдати шкоди, встановити контроль або знизити самооцінку жертви, що призводить до стресу, страху та психологічних травм [5].

Сучасна молодь може безпосередньо стикатися з випадками жорстокості та насильства в сім'ї або ставати свідками насильства серед знайомих. З огляду на прагнення молоді до самоствердження у світі дорослих та способи його реалізації, ця проблема набуває особливої гостроти. Тому заклади освіти та соціальні служби мають не лише організовувати освітній процес, а й приділяти більше уваги психологічній безпеці молодих сімей, своєчасно реагуючи на можливі прояви домашнього насильства.

Фізичне насильство проявляється через здатність агресора застосовувати фізичну силу або чинити тиск на жертву. Соціальний статус та популярність можуть надавати кривднику вплив на оточення, визначати ставлення групи та примушувати жертву коритися. Психологічне насильство ґрунтується на вмінні агресора маніпулювати почуттями жертви, завдаючи їй психологічних страждань. Економічне насильство містить контроль над фінансами та ресурсами сім'ї, що дає змогу агресору утримувати владу над жертвою. Сексуальне насильство полягає в примусових або насильницьких сексуальних актах, що порушують право особи на особисту недоторканність та ставлять її у підпорядковане і безправне становище [2].

Не зважаючи на заходи державної політики, спрямовані на протидію домашньому насильству, його рівень серед молодих родин лишається досить високим. Введення адміністративної та кримінальної відповідальності за домашнє насильство не призвело до значного зменшення його випадків. Оскільки лише юридичні санкції не можуть повністю розв'язати проблему, важливо продовжувати роботу з її попередження в закладах освіти та соціальних службах.

Отже, можна підсумувати, що домашнє насильство є формою агресивної поведінки, яка містить систематичне застосування сили одним членом сім'ї до іншого та може проявлятися у різних видах: фізичному, психологічному, сексуальному та економічному. Відмінною рисою цього явища є навмисність заподіяння шкоди, що відрізняє його від звичайних конфліктів. Основою домашнього насильства часто є дисбаланс сил, коли агресор використовує свою перевагу над жертвою. Повторюваність таких дій протягом тривалого часу підсилює їхній негативний вплив, сприяючи виникненню психологічних травм. Наслідки домашнього насильства можуть містити емоційні розлади, зниження самооцінки, соціальну ізоляцію, погіршення здоров'я та загального рівня життя постраждалої особи. Зважаючи на це, надзвичайно важливо не тільки усвідомлювати проблему домашнього насильства, а й активно протидіяти йому, створюючи безпечне та підтримуюче середовище для всіх членів сім'ї.

Список використаних джерел:

1. Домашнє насильство як соціальна проблема в сучасній Україні URL: file:///c:/users/budeg/onedrive/%d0%a0%d0%b0%d0%b1%d0%be%d1%87%d0%b8%d0%b9%20%d1%81%d1%82%d0%be%d0%bb/17301-%d0%a2%d0%b5%d0%ba%d1%81%d1%82%20%d1%81%d1%82%d0%b0%d1%82%d1%82%d1%96-34142-2-10-20210604.pdf (дата звернення: 02.04.2024)
2. Коваленко І. Поняття та види домашнього насильства в україні. *Наука і техніка сьогодні*. 2024. № 5(33).

URL: https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-5(33)-131-140 (дата звернення: 02.04.2025

3. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII : станом на 19 груд. 2024 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text (дата звернення: 02.04.2025).

4. Про Юніcеф URL: https://www.unicef.org/ukraine/about-unicef

5. Роменський Г. Домашнє насильство та шляхи його подолання. *Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених.* 2004. Вип. 5. С. 74–78.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Факультет аграрного менеджменту
(кафедра виробничого та інвестиційного менеджменту)
Гуманітарно-педагогічний факультет
(кафедри соціальної роботи та реабілітації)
Purdue University (USA)
Fater Academy of India (India)
Національний університет «Запорізька політехніка»
НТУ «Дніпровська політехніка»

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
IX МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ, АСПІРАНТІВ І МОЛОДИХ ВЧЕНИХ «РОЛЬ МОЛОДІ У РОЗВИТКУ АПК УКРАЇНИ»

15-16 квітня 2025 р.
Київ, онлайн, Zoom

Роль молоді у розвитку АПК України [Електронний ресурс]**:** зб. матеріалів IX міжнар. наук.-практ. конф. (15-16 квітня 2025 р.). Київ: НУБіП України, 2025. 362 с. PDF-формат; мережеве видання; інституційний репозитарій.

КОНФЕРЕНЦІЯ ПРОВЕДЕНА В РАМКАХ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ПРОЄКТУ МОДУЛЬ ЖАНА МОНЕ «ПРАКТИКИ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ІНКЛЮЗІЇ В ЄС» ЗА ПІДТРИМКИ ЕРАЗМУС+, 101127466 – EPSEI – ERASMUS-JMO-2023-HEI-TCH-RSCH

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the authors only and do not necessarily reflect those of the European Union or European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

Рекомендовано до друку Вченою Радою факультету аграрного менеджменту (протокол № 11 від 19 травня 2025 року)

Збірник укладено за матеріалами IX міжнародної науково-практичної конференції «Роль молоді у розвитку АПК України». Наповнення рубрик синхронізовано з основними напрямами роботи конференції.

Видання розраховано на науковців, викладачів, аспірантів, здобувачів вищої освіти.

The collection is based on the materials of the V International Scientific and Practical Conference "The Role of Youth in the Development of AIC of Ukraine", conducted by the Faculty of Agrarian Management and the Faculty of Humanities and Education of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. The content of the sections is synchronized with the main directions of the conference.

The publication is designed for scientists, teachers, graduate students, students.

Редакційна колегія:

Шинкарук Л.В., д. екон. наук, проф., член-кореспондент НАН України (голова); Дєліні М.М., д. екон. наук, професор; Прушківська Е. В., д. екон. наук, професор; Сопівник І.В., д. пед. наук, доцент, завідувач кафедри соціальної роботи та реабілітації; Супрун Д.М., д. пед. наук, професор; Осадченко І.І., д. пед. наук, професор; Власенко Т.О, к. екон. наук, доцент, звідувач кафедри виробничого та інвестиційного менеджменту; Алексеєва К.А., к.наук з держ. упр., доцент; Гаврилюк В.П. к.екон. наук, доцент; Дергач А.В., к.наук з держ. упр., доцент; Лобунець Т.В., к. екон. наук, доцент; Чемодуров О.М., к. екон. наук, доцент; Юзба В.О. к. екон. наук, доцент; Прохорчук О.М., к. пед. наук, доцент; Тілікіна Н.В., к. екон.наук, доцент; Мовчун С.В., к.екон.наук; Власенко К.О., к.пед.наук; Голєва М.С.,PhD, асистент; Будегай В.А., асистент; Кендус Д.І., асистент.

Тези доповідей подано в авторській редакції.
Автори відповідають за достовірність викладеного матеріалу,
за правильне цитування джерел, посилання на них та інших відомостей.
Передруковувати опубліковані в збірнику матеріали
дозволяється тільки за згодою авторів

© НУБіП України,
2025 © Автори, 2025